

In dit korte overzicht worden de belangrijkste fiscale ontwikkelingen op het terrein van (echt)scheiding in het jaar 2007 besproken.

Fiscale aspecten van scheiding 2007

.....
Frank van den Barselaar
fiscaal jurist te Rotterdam'
.....

Verrekenvorderingen

In 1999, dus vóór de invoering van de Wet op de inkomstenbelasting 2001, speelt een casus waarin belanghebbende in een scheiding is verwickeld en een vordering op de gewezen partner heeft uit hoofde van een verrekenbeding. In geschil is de verwerking van deze vordering in de aangifte vermogensbelasting. Deze vraag is voorgelegd aan de fiscale kamer van de Hoge Raad (HR 26 januari 2007, nr. 41.965).

Belanghebbende stelde in de procedure allereerst dat de vordering pas ontstaat na de inschrijving van de scheiding. De Hoge Raad oordeelt echter dat de vordering tot verrekening van jaar tot jaar ontstaat en dat dus niet gesteld kan worden dat tot de inschrijving van de scheiding in 2001 geen vordering aanwezig is.

Nu de Hoge Raad tot het oordeel komt dat de vordering bestaat, moet aan de vordering een waarde worden toegekend. Deze waardering voor de vermogensbelasting per 1999 is niet makkelijk omdat op dat moment de procedure nog liep: belanghebbende vorderde f 42.500.000 uit hoofde van het verre-

kenbeding terwijl in 2003 uiteindelijk overeenstemming werd bereikt op een vordering van f 15.000.000.

Bij het vaststellen van de waarde van de vordering spelen volgens de conclusie van de A-G de volgende factoren een rol:

- de kans dat belanghebbende geen beroep doet op haar rechten;
- de kans dat de vordering door de echtgenoot succesvol wordt bestreden;
- de omvang van de onverteerd gebleven inkomsten;
- de opeisbaarheid van de vordering en eventuele rentedragendheid, en
- de gegoedheid van de debiteur.

Hoewel het arrest is gewezen voor de inmiddels afgeschafte vermogensbelasting, is het arrest van belang voor de huidige praktijk van belang voor het vaststellen van de vermogensbestanddelen die worden belast in de box inkomen uit sparen en beleggen (box 3) van de Wet op de inkomstenbelasting 2001. Met name kunnen nadelen ontstaan als een verrekenvordering voor een belangrijk deel is gebaseerd op vermogen dat niet in box 3 wordt belast: degene met de vordering zal steeds 1,2% vermogensrendementsheffing moeten voldoen. De ander mag de verreken-schuld weliswaar opvoeren als schuld die in mindering komt op de bezittingen, maar als per saldo een negatief vermogen in box 3 resteert, dan leidt dat niet tot een belastingteruggaaf.

In voorkomende situaties kan het daarom vanuit fiscaal oogpunt aan-

trekkelijk zijn om een gemeenschap te creëren van de vermogensbestanddelen waarvan duidelijk is dat deze onder de reikwijdte van het verrekenbeding vallen.

Eigenwoningreserve gewezen partners

Het uitgangspunt van de fiscale wetgever is dat verrekenvorderingen of schulden in beginsel niet rechtstreeks verbonden zijn aan de bezittingen en schulden die bepalend zijn voor de omvang van de verrekenvordering, maar slechts dienen als rekengrootheid bij het vaststellen van een vordering in geld. Als de echtelijke woning bijvoorbeeld buiten iedere gemeenschap blijft en privébezit is van de man, dan zal een verplichting van de man uit hoofde van een finaal verrekenbeding fiscaal losstaan van de eigen woning: als de man een schuld aangaat ter voldoening van zijn verrekenplicht, dan zal deze schuld fiscaal niet worden aangemerkt als een eigenwoningsschuld.

Ditzelfde geldt in beginsel voor de bijleenregeling: verrekenvorderingen en/of -schulden blijven voor de toepassing van deze bepaling buiten beschouwing. Als de man uit het vorige voorbeeld de woning verkoopt, dan zal de gehele eigenwoningreserve (overwaarde) aan hem worden toegerekend, terwijl hij op grond van het verrekenbeding verplicht is om de helft van de overwaarde aan de vrouw uit te betalen.

Deze onlogische, en in mijn ogen

.....
1 Partner bij Zantboer & Partners bv.

Eigenlijk zou de belastingdienst
het erg op prijs stellen om met
iedereen een en/of rekening
te hebben...

ongewenste, uitwerking kan worden voorkomen met een beroep op art. 3:119b Wet op de inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001). Als de man en de vrouw daar samen om verzoeken, dan wordt de eigenwoningreserve toegerekend rekening houdend met het verrekenbeding, zodat ieder een eigenwoningreserve heeft die aansluit bij de aanspraak op de overwaarden.

In het besluit van 20 februari 2007 (nr. CPP2006/1942M, *Stcrt.* 2007, nr. 42) wordt deze uitleg van art. 3.119b Wet IB 2001 bevestigd, maar tegelijkertijd worden vergoedingsrechten zoals de reprise en recompensie uitgesloten van de mogelijke goedkeuring. Als de man uit het vorige voorbeeld geen verrekenplicht heeft, maar een schuld aan de vrouw omdat deze haar eigen privégeden in de woning van de man heeft geïnvesteerd, dan kan dus geen beroep worden gedaan op de toerekening van artikel 3.119b Wet IB 2001.

Schenken ex-samenwoners

Op 21 juni 2007 heeft de staatssecretaris van Financiën een besluit gegeven met betrekking tot (onder andere) schenkingsrechten tussen ex-samenwoners. Voor ex-echtgenoten bestaat al langer een goedkeuring die inhoudt dat schenkingen na de echtscheiding onder voorwaarden toch worden belast naar het relatief gunstige tarief tussen echtgenoten. Zonder deze goedkeuring zou het tarief niet 5% tot 27%, maar 41% tot 68% bedragen. Tussen ex-samenwoners bestond een dergelijke goedkeuring niet tot 21 juni 2007: in het besluit besteedt de staatssecretaris expliciet aandacht aan de situatie waarin samenwoners die tijdens de samenwoning in aanmerking kwamen voor het 'goedkope' partnertarief, na de verbreking van de samenwoning schenkingen verrichten. In het besluit wordt bevestigd dat het 'dure' derdentarief op grond van de Successiewet 1956 van toepassing is. Hij keurt

echter goed dat een ongelijke verdeling met daarbij de bedoeling om de ander te bevoordelen, op verzoek belast wordt naar het partnertarief.

Opmerkelijk is de beperking van de goedkeuring tot bevoordelingen via de vermogensverdeling. Hierdoor ontstaat een curieus onderscheid tussen de situatie waarin een gezamenlijke bankrekening zonder nadere verrekening volledig toekomt aan één van beiden en de situatie waarin geen gezamenlijke bankrekening is, maar eveneens wordt besloten om alle banksaldi toe te laten komen aan één van beiden: in de eerste situatie vangt het tarief aan bij 5%, terwijl in de tweede situatie heffing verschuldigd is naar een tarief van minimaal 41%. Op een bevoordeling van bijvoorbeeld € 100.000 bedraagt het verschil in verschuldigde rechten ongeveer € 37.000. De ratio achter dit verschil is niet duidelijk.